

Pretulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singlarici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 75.

— Sibiu, Mercuri 17/29 Septembere. —

1880.

Legi electorali. Activitate, sau Resistentia passiva.

II. Amu premissu la inceputulu acestei discussiuni, că vomu fi necessitati a reinprospeta multe lucruri din trecutu, date inse uitarei, sau astadi neluate in consideratiune, fara care inse o intelegere nu e cu potintia.

In locu de uniune conditionata, buna-óra că a Croatiei, s'a facutu fusiune, contopire neconditionata, precum o ar face unu cuceritoriu mare cu o provincia subjugata prin arme. S'a proclamatu ce e dreptu, egalitate de drepturi si pentru tier'a subjugata, in realitate inse vedemu tocma contrariulu. Din tóte, dreptulu fundamentale, dreptu ce contine o parte de suveranitate, s'a marginitu, sau mai justu, s'a schiloditu pentru immens'a maioritare a locuitorilor Transilvaniei intru atata, in cătu elu a devenitu o satira pentru densii. Fusiune si totusi differentia essentiala intru exercitiulu drepturiloru politice.

Acesta este unulu din acelea puncte delicate, asupra caruia lipsesce pana acum o buna intelegere intre poporulu romanescu din Transilvani'a si intre celu din Ungari'a, cu Banatulu si cu Graniti'a banatiéna. Apoi daca nu ne intelegu ei, cu atatu mai puçinu ne va intelege lumea cealalta.

Legea electorala din Ungari'a dela 1848 observata pana in a. 1874 a fostu neasemenatu mai liberala decâtu cea transilvana din acelasu anu, éra dupa modificarea ei este si mai liberala, candu din contra, cea din Transilvani'a remase totu asia de egoista si intoleranta, că-ci modificarile facute in trens'a sunt numai la aparentia.

Despre legea electorala transilvana din anulu 1848 marturisesce insasi diet'a, in primulu alineatu, că aceea este improvisata, ocasionala, provisoria, numai pentru-că cu ajutoriulu ei se póta alergá deputatii ardeleni cătu mai curendu la diet'a din Pest'a. Din legea intréga transpira unu egoismu nationala incarnatu, coperitu cu velulu subtire alu perfidiei, tocma precum se si asteptá dela o dieta convocata numai de gubernatorulu amerintiatu cu mórte de cătra rebeli. §. 1 in 4 puncte ale sale este celu negativu, in care se arata persónele lipsite de dreptulu electorale. La §. 2 se dice

numai in parentese, că de aci incolo nici romanii de confessiune gr. orientala (görög nem egyesült) nu sunt inpedecati prin confessiunea loru dela exercitiulu dreptulu electorale. In §. 3 se dá totoruru locuitoriloru dela cetati, orasie mari si mici sufragiulu universale in cinci categorii. Dicemu inadinsu sufragiu universale, pentru-că conditiunile de dreptu electorale coprinse sub a) b) c) d) sunt numai formalitati ridicole, că-ci care sarantocu nu are casa in valóre de 300 (60 galbini) si care cersitoriu nu are venitu de 100 florini pe anu? éra sub p. e) se recunósce in termini respicati dreptulu electorale la toti proletarii dela tóte orasiele sdramtióse, in cătu cei ce nu cunoscu relatiunile nóstre ardeleni, citindu acestu punctu, stau la mirare, cum de nu ia fostu rusine dietei aristocratice din 1848 a se degradá pe sinesi la o lege că acésta, adeca a recunósce dreptu de suveranitate la toti cersitorii si betivii dela orasie, numai din suppositiune, că daca locuescu la orasie, trebue se fia si magiari. Aici a inpinsu fanaticismulu nationale pe acea dieta!

In §. 4 se regulédia dreptulu electorale pentru locuitorii dela tiéra, adeca din comunele rurali, ce se dicu sate, fia acelea mai mari si decâtu multe orasie, séu mici de totu. In acelea câteva mii de comune, in care locuescu preste 2 milióne de suflete, alegatori sunt a) toti nobilii, fara nici o exceptiune, incepéndu dela grafi, treptatu pana la nobilii sateni opincari si cersitori, firesce si aci in presupunere, că maioritarea nobilimeii este din magiari, sau incai din renegati, precum si toti secuii liberi, carii adeca n'au fostu nici nobili nici iobagi, adeca marea loru maioritare; b) toti locuitorii acelu comune, care nu sunt organizate cá municipie, daca póta nume impropriu de orasie, totu numai pe langa conditiunile fictive din §. 3, din cauza că si in acestea se presupunea a fi maioritarea locuitoriloru magiara; a) toti ceilalti locuitori ai miiloru de comune rurali au dreptu electorale numai sub conditiune, daca platescu câte 8 fl. m. conv. (8 fl. 40 cr.) contributiune directa pe mosiile loru (foniciera), sau mai respicatu, daca sunt proprietari de câte 26 pana la 30 si 40 de jugere (pogóne) de câte 1600 stanj. patratí, prin urmare daca mai au si ale loru locuintie proprie, vite de jugu si altele

necesarie la economia. Afara de acei economi proprietari nenobili, mai are dreptu fiacare comuna ce trece preste 100 fumuri, se'si trimita din sinulu seu câte 2 alegatori, in numele comunei, éra cele mai mici numai câte unulu.

Dupa acésta lege s'au alesu 73 deputati din tóta Transilvani'a, la carii mai tardiu se mai adaosera 2.

Se nu uitamu, că dupa §. 3 lit. d) de dreptulu electorale se mai bucura, pe la orasie si orasiele, toti asia numitii honoratori, medici, chirurghi, advocati, ingineri, artisti academici, professori, membrii ai academiei, apotecari, preoti, capelani, dascali, fara nici-unu censu; din contra, pe la sate chiaru si parochii sunt supusi la censu conformu §-lui 4.

Dara in toti acei §§-i nu este nici-o urma de aspirare nationale, cuventulu natiune, nationalitate nu'lu afli nicairi. Nu dieu, că s'au feritu de elu, numai că se póta fi insielata opiniunea publica européna, in realitate inse legea intréga protege numai pe nationalitatea magiara, că-ci candu dici nobilu, secuulu liberu, orasianu bogatu ori saracu, dici totu numai magiaru, cu esceptiune de câteva orasie sasesci. Nu că dóra orasiele aru fi lipsite de poporatiune romanésca, care in unele se afla si in maioritare relativa, pe unde sunt trei nationalitati (Brasiovu, Blasiu, Orasici'a etc.), in altele chiaru absoluta (S. Sebesiu, Sieic'a etc.); ea inse este in cele mai multe in minoritate, din cauza mai virtosu, că pana la imperatulu Josifu II romaniloru nu le a fostu permis a se asiediá pe la cetati si orasie, éra dela meserii (professiuni) au fostu opriti mai in tóte pana in a. 1852. Si nu că aru lipsi multime de sate magiare, curate sau amestecate, cu locuitori iobagi; dara dietei nu ia mai pasatu nimicu de acésta parte a poporatiunei magiare, dupace lips'a ei la alegeri se implinesce cu mare abundantia prin miriad'a de proletari dela orasie.

Cu acestu modu artificiosu se asigurá minoritatiei magiare o maioritare monstruósa, care numai prin legea electorala din 1863 fu demascata si redusa la mesur'a cuvenita. Dara acea lege fu cassata prin diet'a aristocratica dela Clusiu din 1865/6, care apoi restabili pe cea din 1848.

Aci este locul se reflectamu si la legea elec-

Foisior'a „Observatoriului“.

Ipocrisi'a.

Cugetari culesse si prescurtate de:
Dem. R. Racovitia.

Cātu de insielatóre sunt vorbele unoru ómeni! De câte-ori nu este cineva victim'a acelu, ale caroru cuvinte pareau a inspirá mai multa incredere. Unde ai fi crediutu se gasesci bunetatea, nu dai de cătu preste o politetia rece: in loculu amiciei gasesci in realitate unu interessu inositoriu; in loculu iubirii, vanitatea si cochetari'a; in loculu devotamentulu pentru o cauza nobila, orgoliulu secretu, ambitiunea mascata, interessulu meschiu; in loculu innocentiei, numai masc'a acestei'a.

Unde este sinceritatea si adevéru? Care trebue se fia coruptiunea ómeniloru, de vreme ce nu indrasnescu a se aratá asia, cum sunt in realitate?

Éta ceea ce se aude fórte adesea si, din nenorocire, cu fórte dreptu cuventu.

De aci se nasce o neincredere generala chiaru intre ómenii, a caroru virtute este reala. De aci se nascu banuieii in contra ori-carei fapte pe care o lauda admiratiunea publica. Lumea este obicnuita a prepune reulu pretutindeni. Acei cari se plangu mai multu in contra nesinceritatii ómeniloru, de multe ori sunt aceia, cari au a'si inputá mai multa defectulu ipocrisiei.

Se fia ori-cine sinceru si se spuie, déca a datu totudeauna altora esemplulu sinceritatii pe care o pretinde dela ceilalti. Ore vreo gresiala comissa in ascunsu n'a silitu pe nimeni a para in ochii lumii mai bunu de cătu este. Pentru a castigá favórea vre-unei persóne, pentru a ajunge la unu scopu, n'a facutu nimeni parada in vorbele lui, de sentimente, pe care nu le avea in ánima?

Cine n'a cautatu si n'a obtinutu amici'a unoru persóne in unulu din acele momente de bucuria, care

facu pe omu mai expansivu, pe care mai in urma alte timpuri, alte inpregiurari i le-au facutu indiferinte séu póte chiaru urite? Cine n'a insielatu cătu de puçinu, ánimi pline de incredere, tineri cari isi adusesera totu foculu juniei si poterea activitatii?

Acea, pe care'i acusamu, séu pe care despretiulu nostru 'i condamna, nu sunt mai rei de cătu noi.

Plangerile generale in contra ipocrisiei si ori-carui feliu de prefacatoria nu sunt de cătu prea fundate; aceste vicii amarescu pe cei ce sunt siliti a traí inpreuna, inveninédia placerile cele mai curate, corupu momentele cele mai pretiósse, inspira misantropi'a si desgustulu de orice relatiune cu ómenii. Flagelulu prefacătoriei nu intristédia pe omu de cătu din cauza, că se obicnuiesce tinerimea se prefera sinceritatii si virtutii, prefacătorii'a indemanatica.

De aceea se gasescu mai multi ómeni ipocriti de cătu sinceri, de aceea afla mijloculu de a uní simtiualitatea cea mai comuna si dorintiele cele mai criminale cu unu exterioru onestu si cuviintiosu. In secretu facu tóte desordinele, sunt coplesiti de coruptiune si, in publicu, vorbescu de virtute, se silescu a face ilusiune altor'a, se insiela ei singuri. Nenoriciti! au pe obradiu masc'a sanetati, pe candu in realitate béu otrav'a viciului si au dejá mórtea in stnu: candu denuntia coruptiunea celorulalti, se acusa singuri, că-ci unu verme secretu le róde ánim'a.

Pentru ce cea mai mare parte dintre ómeni se exercita in art'a ipocrisiei? Din prudentia? Dar ce prudentia este a distruge celu mai mare bunu, sinceritatea? Prudentia este óre a mascá viciile secrete, a ascunde unu reu care róde in locu de a stfрпи acele vicii, in locu de a vindecá acelu reu? Prudentia este óre a se umilí omulu intr'atatu, in cătu se'fi fia frica necontentitu de a se aretá in tóta nerusinarea lui, a se condamná la o temere continua de a nu fi demascatu?

Ipocritulu, ori-care ar fi motivulu, se asemána totudeauna cu ucigasiulu silitu a se ascunde in stufsiuri dese séu in pesceri intunecóse, pentru a nu fi prinsu.

Ce devine atunci triumfulu unui ipocritu, candu

acea, pe cari 'i-a insielatu unu momentu, ilu despretiuescu candu se dá pe fatia, si remane singuru cu rusinea si cu remusicarea. Viéti'a ipocritulu nu este de cătu o contradictiune a omulu cu elu insusi. Elu sémana cu actorii, cari niciodata nu se arata publiculu asia cum sunt in realitate, ci, insarcinati cu roluri straine si reprezentandu totudeauna pe altii, sémana cu o moneta falsa fara valóre reala, care insiela cu unu exterioru adevératu pe omulu fara experientia séu ne atentu. Nimeni nu'lu despretiuesce mai multu de cătu elu insusi in fundulu cugetulu, că-ci nimeni nu cunosce mai bine secretulu nerusinarei sale.

Orice ar intreprinde omulu, daca parascescu drumulu sinceritatii, se arunca pe drumuri pline de spini. Indata ce ia o masca, fric'a de a o vedea cadiendu'í ilu condamna la o viéti'a turburata. Necontentitu se silesce a fi domnu pe vorbele, pe privirile si gesturile lui. Ori căta finetie ar intrebuintiá cineva cá se acopere cu masc'a innocentiei, onestitatii si bunetati, sentimentele sale jóse, este impossibilu cá duplicitatea, cá dorinti'a ce are de a se aretá mai bunu, cá virtutea sa falsa, cá totu acestu exterioru inprumutatu se nu'lu aduca in situatiuni neplacute. Se scie că nu totudeauna nóptea pastredia secretele ce i s'au incredintiatu, dar că de multe-ori incredintiédia dilei crimele la care a fostu martura. Asemenea este cunoscutu de toti, că und'a aduce la tiermu cadavrulu victimei innecate de o mana criminala, că man'a unui copilu, rupendu unu sigulu care ascunde secrete profunde, dá pe fatia ceea ce n'a potutu descoperi ochiulu celu mai petrundiatoriu.

Fric'a, sóçi'a nedespartita a ipocrisiei, inveninédia pe celu ce o possede. Totu ce se castiga cu mijloculu acesta, nu este de cătu o rapire nelegitima, nu este de cătu rezultatulu insielatoriei. Ce e si mai tristu pentru unu ipocritu, este că nu póte avea fericirea amiciei, bunu nepretiuitu posedatu de omulu sinceru.

Ori-care 'iar fi indemanarea in art'a prefacătoriei, este in elu ceva care'i contradice vorbele; vocea severa a consciintiei i se aude in dulcéti'a afectata a vorbelor. In zadaru suríde: ceea ce ascunde, i turbura pri-

torală a Ungariei, totu din 1848. Acea se coprinde în art. V. A conservatu și diet'a Ungariei privilegiulu nobililor, dara acésta clasă de locuitori în Ungari'a propria este relative multu mai puçina decâtu în Transilvani'a. De alta parte inse, acelasu art. V dă dreptu de alegere la toti locuitorii cãti platescu 5 fl. fonciera și possuđu $\frac{1}{4}$ de mosiia, adeca 8 jugere (pogóne) de câte 1200 stanjini patrați. Nicairi în acea lege nu se afla urme asia mari de egoismu nationale cá în legea din Transilvani'a.

Cum s'au modificatu ambele acelea legi în a. 1874 vomu vedea mai la vale; aci trebe se ilustramu cu cifre pe amendoué asia, precum s'au aplicatu ele în trei periode electorali, 1866, 1869, 1872.

Dupa informatiunile statistice publicate de dn. Mátrai în a. 1869, numerulu alegatorilor în Ungari'a propria erá:

Nobili privilegiati	94,243
Proprietari de pamentu și realitati, mari, mici	532,896
Inteligentia (honoratori) fara censu	39,455
Numerulu totale în Ungari'a	666,594

Acestia esiti din 11.117,623 suflete locuitori pe unu teritoriu de 4119 miliarie patrate.

Din contra în Transilvani'a erau alegatori privilegiati (cu secui cu totu) 74,134

Alegatori proprietari mari și mici, numai 14,495

Inteligentia 1,421

Sum'a alegatorilor în Transilvani'a 90,050

Acestia scosi dela 2.101,727 locuitori pe 1079 miliarie patrate, și se întielege de sine, cá pe temeiułu legei egoiste din a. 1848. Diferenti'a enorma sare în ochii ori și cui.

Ungari'a are dupa conscriptiunea din 1 Jan. 1870 aprópe de 5 ori mai multi locuitori decâtu Transilvani'a, și totusi alegatorii sei privilegiati sunt numai 94,243 în façia cu cei 74,134 ai Transilvaniei. La proprietarii alegatori abnormitatea este totu asia de scandalósa. Dara critic'a legei transilvane s'a facutu de mai multe-ori în epoce diverse; un'a dintru acelea, cea mai exacta din tóte, o vomu reproduce cãtu mai curendu în partile sale principale.

(Va urmá.)

Unu arhiepiscopu și ministrulu de culte.

Abia este unu diariu în totu coprinsulu Ungariei și alu Transilvaniei, inca și dintre cele strictu ministeriali, care se nu fia luate cunoscentia despre aprigulu conflictu provocatu de cãtra dn. ministru de culte August Trefort între sine și dn. arhiepiscopu rom.-catholicu Josifu Samassa dela Agri'a. Subjectulu certei este pe scurtu urmatoriu:

Din esperienti'a facuta pãna acuma s'au adeveritu, cá în Ungari'a nici chiaru universitatea dela Pest'a nu stã la înaltimea moderna a sciintiei, cá gimnasiile sunt mai rele decâtu fusera cele vechi, și cá ele s'au deterioratu fórte prin excessiv'a acumulare de obiecte (pãna la 14?), în cãtu fórte puçini tineri potu se petruna prin tóte, și asia se

virea și o face nesicura. În zadaru jura, consciint'a dã accentulu seu o espressione care desminte ceea ce afirma. Într'unu cuventu, daca nimicu esterioru nu'lu tradédia, termina prin a se tradá elu singuru.

Cine ar putea iubi séu stimá pe unu ipocritu, daca ar aparea de odată în form'a lui cea adeverata? Ce aspectu ar avea vicile lui acoperite pãna în acelu momentu în mantau'a ipocrisiei?

S'ar vedea lacomu, apropiindu'si într'unu modu perfidu și nedreptu bunulu altuia, ambitiosu, silindu-se din invidie a patá glori'a altor'a și a castigá prin injosire o favóre pe care n'ar putea s'o aiba prin meritele sale, voluptosu, patandu'si ánim'a si viéti'a, nerespirandu de cãtu desfranarea, se va dá pe fatia cum întinde din resbunare curse cunoscutilor sei, cum fura averea vedelorului și a orfaniloru, cum se silesc a face sgomotu și a provocá admiratiunea pe candu famili'a sa, victima a vanitatii lui, se scobóra cu inctulu, cade în miserie și în desconsiderare.

Vediutu astfelu, în tóta uraciunea lui morala, cine ar putea se'i acórde unui asemenea omu increderea séu stim'a?

Acésta este sórtea, acésta este viéti'a ipocritului. Elu sperá a invinge totulu prin prudintia, dar, mai puternice de cãtu densulu, lumea si inpregiurarile i restórna proiectele si triumfa de prefacçtoru'a lui.

Dintre toti, pe care 'i-a insielatu, elu este celu mai de plansu, trist'a esperientia i-o spune si'lu convinge, dar prea tardiu, cá sistemulu lui erá insasi inprudintia.

Se nu se incerce nimeni a se pareá altfelu de cum este în realitate: ánim'a se'i fia totu asia de senina cá si figur'a, cugetarea totu asia de onesta cá si vorbele: éta adeverat'a prudintia, sorginte de multiamire, principiu constantu și sicuru de fericare.

(Binele publicu).

póte aplicá la ei cu totu dreptulu sententi'a vechia: ex omnibus aliquid, ex toto nihil, din tóte câte-ceva, din totu nimica, din care cauza tiér'a se imple de ómeni prea ignoranti, inse cu atátu mai infumurati. Mai adaogeti la tóte acestea studiarea în limb'a magiara la cele mai multe gimnasie, cu terminologiile noue, pe care nici chiaru multi professori nu le întielegu de locu, fara ajutoriu de vocabularie compuse inadinsu. Din acea tinerime preparata reu, trece o parte mare la academiile juridice, de care în Ungari'a sunt mai multe decâtu ori-unde, partea cea mai mare confessională, mai alesu catholice și calvinesci. Tinerii reu preparati din gimnasiu nu invétia nimicu în academi, cei mai multi nu sciú mai nimicu latinesce.

Despre acea stare miserabila a studiiloru juridice au fostu desbateri ferbinti chiaru și în dieta și reulu fu recunoscutu. Ce facú ministrulu? Elu provocá puru și simplu pe auctoritatile bisericesci, cá se cassedie cele mai multe academi de drepturi și fondurile cu care se tinu acelea, se le concentredie la locuri multu mai puçine, pentru-cá scadiendu numerulu academiiloru de drepturi, se mai scada și numerulu atátoru juristi proletari golani.

Arhiepiscopulu Samassa pre candu erá numai canonicu, functionase cá referente sub br. Oetves în ministeriulu cultelor; prin urmare, esc. sa ajunsu acum arhiepiscopu, cunosce bine afacerile din acelu ministeriu, cum și starea scóleloru din tóta Ungari'a, scie inse si atata, cá academi'a de drepturi din Agri'a este mai buna decâtu cele mai multe; de aceea s'a simtitu vetamatu greu, cá dupace ministrulu i trimite pe capu unu commissariu cá se asiste la examenele juristiloru, și dupace acesta facuse o relatiune fórte buna despre academia, acuma vine acelasu ministru și ilu provóca se inchida acea academia. Arhiepiscopulu respunde în termini eleganti, cari inse sémena fórte multu cu nesce cutite englesesci de rasu. Ministrulu i disese, cá academi'a nu stã pe nivell'a sciintieloru moderne; arhiepiscopulu replica ministrului: se'si védia mai bine de facultatea juridica dela Pest'a, unde tocma juristii se ocupa cu ori-ce alta, ambla în tóte cãrcumele și alte locuri publice, numai la prelegeri nu, în cãtu de ex. la unu professoru s'au inscristu 180 de tineri, au mersu inse preste totu anulu numai 20—25 la prelegeri, ceilalti nu! În cãtu pentru proletariatu de juristi, care ese din academi, arhiepiscopulu dá ministrului se pricépa odata, cá daca colegii lui ministrii nu aru aplicá în functiuni pe atatea mii de alti individi cu totulu ignoranti și prosti, fii ai protectiunei, juristii buni nu aru stricá atata pavagiu din stratele cetatiloru, ci aru ajunge la vreo pane onesta.

Revista politica.

Sibiu, 28 Septembre st. n. 1880.

Cu cãtu se retragu mai multu valorile entusiasmulu în albi'a normala a vietiei prosaice de tóte dilele și cu cãtu judecamu mai cu sange rece despre sgomotósele serbatori și tendentiósele manifestari, ce au avutu locu în Galiti'a și Bucovin'a, cu atátu reiese mai multu la lumina, cá acea cale-toria, pe care o a întreprinsu M. S. imperatulu Franciscu Josifu I în Galiti'a și Bucovin'a, a avutu unu caracteru eminentu politicu, de o inportantia actuala, ce nu se póte negá.

Avendu în vedere incordatele și recorósele relatiuni politice domnitóre astadi între Austro-Germani'a și Russi'a, cu deosebire dela incheierea aliantiei nescrise între Austri'a și Prusso-Germani'a, caletori'a monarchului austro-ungaru în Galiti'a și Bucovin'a este considerata în curcurele gubernamentale rusesce, cá o demonstratiune, a carei ascutisiu este indreptatu în contra Russiei și a politice sale orientale. Inscenarea acelei caletorii imperiale, inpreuna cu tóte episódele sale, ni se pare a fi comparabila cu ultim'a revista, pe care o face unu generalu asupra armatei sale, înainte de a pronuntá ordinulu, cá se între în lupta.

Este lucru prea firescu, cá un'a din consecentiele acelei caletorii va fi, cá gubernulu rusescu se isi ia si elu mesurile sale și se inscenedie contra-demonstratiuni, cu scopu de a paralísá efectele acelei caletorii ale imperatului austriacu. De ce natura voru fi acele contra-demonstratiuni rusesce, nu se póte sci, de órece gubernulu rusescu a dispusu si dispune în totudeauna de unu bogatu arsenalu de intrigi și de unu numerosu generalu-stabu de diplomati de tóte gradele, cari nu sunt intru nimicu inferiori diplomatiloru celoru doi vecini aliati la Vien'a și Friedrichsruhe.

Déca despre caletori'a M. S. imperatului în

Galiti'a și Bucovin'a nu se póte dice cá au facutu buna inpressione în afara, apoi ea este departe de a fi incantatu pe nemti și pe unguri, cari prin curentulu slavo-filu alu politice interne a comitelui Taaffe, se simtu delaturati și innadusiti.

În tempu ce nemtii injura pe tóte tonurile bogatului loru registru de invective, calomni și recriminatiuni perfide pe comitele Taaffe și pe slavii din Austri'a, ungurii se folosescu de ocaziune și dandu libertate deplina furieroru siovinismului și alu fanatismului loru de magiarisare, pornira unu resbelu sistematicu nu numai în contra nóstra a romaniloru, dara și în contra germanismului, inchidendu teatrele nemtiesci, alungédu din functiuni pe toti nentii, cari nu sciú limb'a ungréscă, eliminandu limb'a germana din institutele de invetiamentu unguresci, introducédu cu forti'a limb'a magiara în tóte serviciile de statu, ale comitatelor și alu comunelor urbane și comunale.

Afara de acésta, liberalulu cabinetu alu d. C. Tisza lasa deschise tóte portile și usile, pe cari kossuthianismulu reinviatu isi face intrarea sa triumfatóre nu numai în Ungari'a, dara și în Transilvani'a, preparandu astfelu terenulu pentru o inevitabila a dou'a editiune a celoru intemperate la 1848. Déjá croatii se încérca și nu fara successu, a luá repressalii în contra terorismului administratiunei unguresei, subt care ei nu suferira nici pe a sut'a parte, cãtu amu suferitu și suferimu noi romanii. Mai curendu séu mai tardiu, în viati'a privata cá și în cea politica, Nemesis vine, de si în aparintia în cele mai multe casuri cu pasi tardii, dara ea vine de sicuru. Acésta o voru esperiá ungurii totu asia de sicuru, precum o au esperiatu tóte popórale despotice, netolerante și nesociabile.

O simtita schimbare și iniuriere asupra situatiunei politice a stateleru europene va avea fara indoiala și recent'a crisa ministeriala din Franci'a, unde fostulu ministru-presedinte d. de Freycinet inpreuna cu alti doi colegi ai sei din ministeriu si-au datu demissiunea, care a si fostu primita din partea presedintelui Republicei d. A. Grévy. Dupa o crisa de puçine dile noulu cabinetu francesu s'a constituitu în modulu urmatoriu: ministru-presedinte și de instructiune: Jules Ferry; la esterne: Barthélemy-Saint-Hilarie; la interne: Zéphirin Constans; la finantie: Magnin; la justitia: Cazot; la resbelu: generalulu Farre; la marina și colonii: vice-admiralulu Cloué; la comerciu: Tirard; la lucrarile publice: Sadi-Carnot; la posta și telegrafe: Cochéry.

Chiamarea betranului și renumitului savantu Barthélemy-St.-Hilarie la conducerea politice esterne a Republicei francese este considerata cá o proba, cá gubernulu francesu nu este dispusu a parasi rezerv'a observata pãna acuma, fatia cu politic'a sa esterna. Cu tóte acestea se afirma cá durat'a noului cabinetu nu va fi lunga, ci cá elu este numai unu cabinetu provisoriu și de transitiune, care la timpulu seu va fi inlocuitu prin unu cabinetu de actiune și energicu dupa placulu d. L. Gambetta, actualulu presedinte alu camerei deputatiloru, care se considera déjá de pe acuma a fi dictatorulu Republicei francese pentru momentulu celu supremu alu resbunarei în contra Prusso-Germaniei. Se vorbesce cá d-lui Gambetta i-ar fi successu a desparti pe Itali'a de alianti'a austro-germana și a o apropiá de Franci'a, care în casulu datu, va merge alaturea cu Angli'a și Russi'a în deslegarea cestiunei orientale. Din caus'a acésta érași a inceputu a se crede, cá principele de Bismark s'ar fi decisu a reinprospetá alianti'a celoru trei imperati nordici, cu scopu de a incheiá o nou coalitiune și santa aliantia în contra Franciei. Care ar fi pretiulu unei astfelu de aliantie nu este greu a fi ghácitu. Elu ar fi platitu de cãtra Turci'a si micile state dunarene.

Despre activitatea flotei colective adunate inaintea Dulcignei pãna în momentele acestea nu s'au auditu nimicu decidiatoriu. Prim'a descarcatura de tunu nu s'a facutu inca, dara ea póte se esplodedie în totu momentulu, de órece albanesii sunt firmu determinati a se opune cu tóte poterile la ocuparea Dulcignei prin trupele montenegrine. În resistenti'a loru albanesii sunt intariti și prin incuragiarele și inpiutenarile primite din Constantinopole, unde politic'a și demonstratiunea navala a mariloru poteri europene au provocatu o iritatiune, care merge din ce în ce crescédu pãna la fanatismu, probandu astfelu lumei, cá poporulu turcescu este inca departe de a ratificá de buna-voia, sentintia de mórte decretata asupra Turciei de cãtra Congressulu și conferenti'a din Berlin. Parol'a turciloru este: morimu, dara nu ne damu.

Dela adunarea generala a Asociatiunii transilvane etc. tinuta in Turd'a. Augustu 1880.

(Urmare.)

Siedinti'a III dela 8 Augustu.

XXI. Presedintele deschidendu siedinti'a la orele 5¹/₂ d. a. impartasesce cumca au mai sositu 2 telegrame felicitatore si anume: a) dela Dr. Jarnicu din Vien'a; b) dela Dr. Vasici dela Teplitz, ce se accludu sub T) si U).

ad XXI. Adunarea le ia cu bucuria spre sciintia.

XXII. Presedintele impartasesce cumca in decursulu siedintiei II s'a mai prezentatu o disertatiune pentru acesta adunare generala, a lui Vasile Popescu preotu romanescu in Jugu, pe care inse nu a avutu timpu se o cetesca conformu statutelor pentru a o potea recomanda spre cetire. Disertatiunea se accludu sub V.

ad XXII. Se ia spre sciintia si dupa ce se va ceti prin presidiu, respective se va censura, se hotaresce a se tipari in organulu Asociatiunii ca si celelalte disertatiuni insemnate, inse necetite in acesta adunare generala.

XXIII. Comisiunea pentru propuneri continuandu'si raportulu referedia asupra propunerii lui Dr. Alessi de sub Nr. 170, de a se reinvia foi'a Asociatiunii „Transilvani'a“ ca organu alu Asociatiunii in loculu Annaleloru. Comisiunea recomanda primirea acestei propuneri si anume este de parere ca „Transilvani'a“ se reapara in marine de cate 1 cola unu numeru la jumetate de luna, adeca 23 numeri, 24 cole pentru membri cu pretiu moderatu.

ad XXIII. Adunarea primesce propunerea comisiunei ca dela 1 Ianuariu 1881 se reapara foi'a „Transilvani'a“ ca organu alu Asociatiunii in numeri semilunari de cate 1 cola. Totuodata hotaresce ca pentru membri fondatori si pe vietia precum si pentru cei ordinari, cari platescu regulatu tacsele anuale la inceputulu anului (anticipative), se se tramita gratuit; era pentru nemembri si membrii ce nu platescu regulatu tacsele, se se dea cu unu pretiu moderatu, colu va statori comitetulu.

XXIV. Comisiunea pentru propuneri referedia asupra propunerilor comitetulu Asociatiunii de sub Nr. 146 ex. 1880, ce le face cu privire la propunerile facute de Anania Trombitiasiu in adunarea generala ce s'a tinutu la 4 Augustu 1879 in Sighisior'a, conformu insarcinarii primite la p. VII alu processului verbalu susceputu in acea adunare. Aceste propuneri se accludu sub W) la acestu processu verbalu. Comisiunea recomanda ca adunarea generala se primisca din acele propuneri urmatoarele: a) Fia-care despartimentu alu Asociatiunii se fia recercatu prin comitetu de a studia tinutulu seu din punctu de vedere alu conditiunilor fizicale, economice, etnologice, intelectuale si morale, apoi din punctu de vedere alu materiiloru, alu industriei si alu comerciului indicandu-se in urma in facare tinutu ce ramu alu productiunii economice, de materii si de industria si pe ce cale s'ar potea promovai mai cu successu; ce ramuri noue de productiune si pe ce cale mai practica s'aru potea introduce, si in fine ce si cum s'ar potea lucrai mai cu sporiu pentru inaintarea cultuirei intelectuale si morale a poporatiunii din acelu tinutu. b) Comitulu Asociatiunii se fia insarcinatu ca pe bas'a datelor castigate in modulu amintitu sub a) si pe alte cali, se studiede conditiunile pentru infiintarea unei seu mai multoru scole de messerii seu de industria pentru poporulu tieranu, va face toti pasii ce i se voru parea de lipsa pentru a ajunge la scopu, atatu la inaltulu regimu catu si la ordinarietatele metropolitane din tierra, si astfelu studiata si pregatita cestiunea in indigitarile speciale necesarie, despre loculu, felulu, modulu sustinerei unui astfelu de institutu, se o presinte la timpulu seu adunarei generale spre ulterior'a decidere. Celelalte propuneri comisiunea nu le recomanda a se primf.

ad XXIV. Adunarea accepta propunerile comisiunei de sub a) si b), dar totuodata radica la valore de concludu si propunerile de sub c) si d) ale comitetulu si anume: c) se hotaresce ca Asociatiunea se puna la cale espicarea legei comunale din 1879, asia ca ea se fia usioru accesibila intielegerei poporulu. Ca acesta intreprindere se aiba rezultatu, se se escrie unu concursu pentru celu mai bunu comentariu alu legei comunale din 1879 pentru intielegerea poporulu cu terminulu pana la 1 Maiu 1881 si cu unu premiu de fl. v. a. 150; d) se hotaresce crearea de 2 stipendii la 60 fl. v. a. pentru tineri seu tinere din poporu, cari voru se cercetede vre-unulu din institutele pentru messerii seu industria din patria, cu scopu de a se instrui si perfectonai in vre-unu anumitu ramu alu industriei de casa si a respandi apoi acestu ramu si intre consatenii sei.

XXV. Comisiunea pentru propuneri referedia asupra propunerii lui Dr. Barcianu insinuata la p. 7 alu acestui processu verbalu, ca pe viitoriu se se coprinda in raportulu generalu alu comitetulu Asociatiunii si raportulu despre cassa si celu despre bibliotec'a Asociatiunii. Comisiunea recomanda primirea acestei propuneri.

ad XXV. Propunerea comisiunei se accepta.

XXVI. Comisiunea pentru propuneri referedia asupra propunerii lui Anania Trombitiasiu anuntia la p. X alu acestui processu verbalu care suna: acei membri din comitetu cari afara de casu de bola si absentia justificata nu voru participai de doue ori la siedintiele comitetulu se se priveasca ca esiti din comitetu, era presedintele se integesca loculu loru dupa seri'a alfabetica din membrii suplenti. Comisiunea este de parere ca acesta propunere se nu se accepte, pentru-ca din acele comitetulu nu se vede nimica cumca comitetulu ar suferi atatu de multu la portarea agendelor sale din absentia membriloru, in catu se fia trebuintia a se introduce nisce mesuri atatu de aspre contra membriloru din comitetu, si candu s'ar intempra acesta crede ca comitetulu singuru va veni se propuna ore-care mesuri. Comisiunea este totuodata de parere si recomanda adu-

narei generale ca pe viitoriu se se alega de membri in comitetu si dintre functionarii Asociatiunii.

ad XXVI. Propunerile comisiunei se primescu in intregu coprinsulu si se pronuntia de concludu alu adunarei generale.

XXVII. Comisiunea pentru prop. referedia asupra rogarei lui Ioanu Jancu preotu gr. or. in Vidr'a de josu data la p. XII alu acestui processu verbalu, prin care se roga ca lasamentulu fericitulu si neuitatulu Avramu Jancu ce la testatu Asociatiunii respective natiunei, se'lu venda din mana libera, era la acesta vindere se aiba densulu preferentia caeteris paribus. Comisiunea propune ca venindu comitetulu Asociatiunii in positia de a vinde avere a amintita a lui Avramu Jancu, se aiba considerare la rogarea lui Ioanu Jancu, ca celu mai de aproape consangeanu caeteris paribus.

ad XXVII. Adunarea accepta propunerea comisiunei.

XXVIII. Totu acea comisiune referedia despre cererea lui Josifu V. Balintu parochu gr. cath. alu Petridulu data la p. XII, b) alu acestui processu verbalu prin care se roga ca pe viitoriu se fia scosu din list'a membriloru ordinari si a fi lasatu numai ca membru ajutatoriu cu tacsu anuala de 1 fl. Comisiunea recomanda a se considerai acesta rogare.

ad XXVIII. Adunarea incuviintiedia rogarea lui I. V. Balintu.

XXIX. Comisiunea pentru prop. referedia asupra rogarei lui Alesandru Nicolescu, data la p. XII, c) alu acestui processu verbalu, prin care se roga a i se da unu ajutoriu pentru a'si continua cur'a in spitalulu din Clusiu. Comisiunea cu parere de reu nu potea recomanda luarea in considerare a acestei rogari, fiindu-ca scopulu Asociatiunii este cu totul altulu si asia, nu are nici unu titlu de a potea vota acestu ajutoriu.

ad XXIX. Adunarea primesce propunerea comisiunei.

XXX. Comisiunea pentru prop. referedia despre rogarea scolariulu de a IV cl. normala din Blasiu, intrata in decursulu siedintiei a III de a i se oferii unu stipendiu. Comisiunea propune a se transpune comitetulu pentru decidere meritorie candu va pertractai bursele Asociatiunii.

ad XXX. Se primesce propunerea comisiunei.

Fiindu timpulu inaintatu siedinti'a III se radica la orele 8¹/₂ sera, anuntandu-se siedinti'a IV pe mane 9 Augustu la orele 10 a. m.

(Va urmá.)

Sciri diverse.

— (Monumentulu) maretiu de marmora albu, destinatu a se inaltai neuitatulu nostru Alesandru Papiu Ilarianu a sositu aici in 4 ladi dela Kreuznach din Prussi'a renana. Elu costa preste 2 mii fl. Academia insarcina pe membrii sei Baritiu si Hodosiu cu asiedierea lui.

— (Monumentulu) generalulu revolutiunariu Bem) va fi desvelitu si inauguratu cu mare solemnitate la Muresiani (Maros-Vásárhely) in diu'a de 17 Octobre a. c. La acesta solemnitate se astepta si o deputatiune a poloniloru, cari in numele natiunei polone, va depune o cununa comemorativa la capetaiulu acelu monumentu.

In 26 Septembre cur. era se se desvelisca si inauguredie la Ocn'a-Sibiului monumentulu radacatu in suvenirea insurgentiloru unguresci, caduti si ingropati acolo in Februaru 1849.

— („Ellenzék“) este titulu noului diariu kossuthianu, alu carui numeru de proba au si aparutu in septemana trecuta in Clusiu, subt redactiunea d. Bartha Miklos. Acestu diariu revolutiunariu, combatendu dualismulu, va militai pentru perfect'a independentia a Ungariei ca statu. Maxim'a oficiala a numitulu diariu este: „Fortiter in re, suaviter in modo!“ Vedeavomu cum acestu nou diariu va sci aplicai maxim'a adoptata, care este forte elastica si capritioasa. Despre redactorulu este cunoscutu, ca in Septembre 1877 a fostu unulu dintre acei secui rebelli, cari asteptasera se intre in Moldov'a cu scopu de a strica calile ferate si a da focu orasielor pe unde se aflau muscali.

— (Erna timpuria.) Calendariulu ne spune ca in lun'a lui Septembre se incepe tomn'a, codrii si muntii nostrii inse si-au si pusu deja albulu turbunu de ne'a pe capetele loru, ca si candu ne-amu afla in lun'a lui Decembre. Temperatur'a au scadiutu forte tare in urm'a ploiloru ce cadiura in septaman'a trecuta si in acesta. Vinicultorii si-au perdutu orice sperantia de a produce unu bunu vinu in anulu acesta. Cu atatu este mai mare bucuri'a speculantiloru de vinuri, cari apucasera a'si implea butile si pifnitiile cu mustulu din anulu trecut. Pretiulu vinulu din anulu trecut se urca repede, asemenea si alu berei, alu carei consumu ia proportiuni din ce in ce mai mari, contribuindu in modu forte fatalu la decadenti'a cultuirei vitiei de viia.

— (Monastirea calugaritieloru ursuline) din acestu orasiu, dupa ce au suferitu o per-

dere multu discutata prin desertarea scandalosa a doue maice, in 24 l. c. a mai suferitu o perdere prin mortea maicei Mari'a-Cecili'a-Josef'a, nascuta Litsken de nascere din Brasiovu, care muri in etate d'abia de 31 ani.

— (Pausz in Caransebesiu.) Dupa cum amu intielesu din funte autentica fostulu vice-comite alu comitatulu Severinu Ioanu de Pausz a fostu escortatu de catra organele justitiei din Romani'a pana la Rosiav'a, si aici a fostu predatu judetiulu reg. cercualu. Judele regescu Phobus din Rosiav'a fiindu insarcinatu de catra asessorulu tribunalulu din Caransebesiu Scherf, carele este totuodata si judele investigatoriu alu numitulu fostu vice-comite, l'a primitu si predatu castelanulu Szabó, si acesta la adusu apoi cu trenulu in 12 Septembre st. n. a. c. la Caransebesiu, unde indata dupa sosire a fostu incarceratu in chili'a penitentiariulu, carea era pregatita deja pentru densulu cu cateva dile mai inainte.

Pausz a enaratu sub decursulu caletoriei sale dela Rosiav'a la Caransebesiu inspectorulu Szabó: ca elu a fugitu mai antaiu la Vien'a, de aici la Triest, si apoi la Constantinopolu; inse nicairi nu s'a aflu bine, si mai virtosu in Constantinopolu, unde intentionase a remanea a aflu multi fugiti loviti de asemenea sorte; pe langa aceea trebuia se scie bine si limb'a franceza, ce densulu nu o prea possede, si asia nu potea se incepa nimicu, pentru sustinerea vietii sale; in fine cei 7000 fl. v. a. cari i luase cu sine, i spessase parte mare, si era aproape se i sleiasca de totu; dreptu aceea se decise la 1 Septembre a se reintorce preste Romani'a era in patri'a sa, si a se infatiosai de buna voia inaintea judetiulu; intentiunea acesta din urma inse i se nimici; ca-ci calcandu pe teritoriulu romanu, fu descoperitu si incarceratu.

In 13 Septembre la 3 ore dupa amedi a fostu prim'a ora ascultatu de catra judele investigatoriu Scherf, si durat'a ascultarii a tinutu pana la 7 ore. Pausz aparai inaintea judelui investigatoriu cu totulu consternatu, si mai de multe-ori sub ascultare erupse in plansu si suspine convulsive.

(„Desteptarea“).

— (Erasi morte de evreu.) Diariile din Oradea-mare aducu scirea infricosiata, ca in 4 Sept. asassinii au inpuscatu in comun'a Ilonca pe jidovulu Spielmann ser'a, totu in casa, prin ferestra, ca si pana acuma pe cei mai multi. Spielmann fu lovit in pieptu tocma in momentulu candu isi terminase rogatiunea, dupa care a si remasu indata mortu. Acelu nefericitu inca era cunoscutu ca usurariu cumplitu. Diariulu observa, ca in anulu acesta este alu optulea omoru de ovreu in acelu tinutu, si ca pana acum nici-unulu din ucigasiu acelora nu e descoperitu (Szabads. Nr. 181). Acestea impregiurari semena tare a conspiratiune de catilinari crunti si nihilisti desperati, de a omori pe toti cati trecu in ochii loru de usurari si rapitori.

In acelasi timp defraudarile de bani publici se continua in partea cea mai mare a Ungariei, ca si cum le-ar fi pusu cineva la ordinea dilei. Mai virtosu averile orfaniloru sunt dilapidate si furate, ca si cum acelea nu aru fi ale nimerui. Acesta specie de hotia au ajunsu se aiba rubrica stabila in press'a unguresca. Temnitiile se inpoporedia neincetatu, hotiile inse cu atatu mai tare se inmultiescu.

— (Jacobu Friedmann rabinulu facatoriu de minuni dela Sadagur'a satu mai intregu jidovescu), care afurise si pe br. Mustatia, pentru-ca acesta voise a ridicai o bisericu in vecinatatea sinagogei, veni, in 23 de ani abia odata, la „pecatosulu“ Cernautiu, inse si acuma numai cu scopu „ca se blagoslovesca“ pe imperatulu Franciscu Josifu, „carele face multu bine jidoviloru.“ In momentele candu se apropiat imperatulu, rabinulu ridicai manile, dara inchise ochii si asia 'lu binecuvanta. M. S. se uitai la elu, ilu salutai, fara a vorbi ceva. Rabinulu este unu mosnegu nepotintiosu cu barba alba si lunga; jidovii se inchina lui ca lui Messi'a. Elu e forte bogatu; ca-ci bigoteri'a este o profesiune forte grasa si usiora de muncitu, era nebuni sunt mai multi pe pamentu de catu sunt stele pe ceriu. Mai alesu femeile ii implu pungile preste mesura, pentru-ca se le faca „norocu“ la maritatulu fetelor, se le dea prunci la cele sterpe, ca-ci la evrei acum ca si in vechime, trece de rusine a nu avea prunci si sunt in stare se se despartia din acesta cauza; mai departe ele ceru dela santulu profetu rabinu, ca se le cera dela Sabbath frumsetia, bani, bogatii mari si alte bunetati pamentesci.

— (Omoru si éراسi furci). La Güns in Ungari'a superioara o femeia spurcata omori pe barbatu seu cu ajutoriulu cumnatu-seu, frate alu barbatului. Fiindu barbatulu forte betu, ea incepu se'lu pisedie cu o despicatura de lemn, dara vedindu ca totu nu more, luã o secure si 'i despicã capulu in cãtu i esira creerii. Ucigasi'a fu condamnata de cãtra tribunalulu reg. la mörte in furci, cumnatu-seu la robia de mai multi ani.

— (Scól'a de telegrafia.) La 1/13 Novembre viitoriu se va incepe in Bucuresci si Iasi unu cursu pregatitoriu de telegrafia pentru aspirante, conformu legeri organizarii corpului telegrafo-postale promulgata cu inaltulu decretu Nr. 1279. Se face dar cunoscutu cá aspirantele care aru dori se urmedie acestu cursu se presinte cererile loru la Directiune pãna la 15/27 Octobre insoçite si de urmatórele acte cerute de lege si regulamentulu relativu.

1. A fi romana séu din parinti naturalisati.
2. Certificatu de absolvirea scólei centrale séu asilulu „Elen'a.”
3. Actulu de botezu constatatoriu, cá are etatea dela 20 pãna la 25 ani.
4. Certificatu de buna conduita:
5. Certificatu cá nu este maritata, séu cá este maritata cu unu telegrafistu.

Dupa terminarea acestui cursu acele din aspirantele care voru depune esamenele satisfacëtoru, voru fi admisse la 1/13 Aprilie 1881 cá eleve aspirante cu salariu de 80 lei (pe luna).

— (Bursele si ajutóriele votate de adunarea generala dela Turd'a.) Pentru 6 burse (stipendie) de studenti si 12 ajutórie de meseriasi, se publica concursu pe column'a acésta. Alte vreo 8 burse votate si pe anulu ce vine, sunt date din anii trecuti, precum de ex. celu de 400 fl. la facultatea filosofica s. a. Si fiindu-cã studentii carii le folosescu, au produsu atestate in partea cea mai mare forte bune, ei remanu in folosirea bursei si pe a. c.

Bibliografia.

— (Anuntiu de prenumeratiune) la parte'a a III-a din „Memoriulu” lui *Josifu Sterca Siulutiu de Carpenisiu.*

Coprinsulu va fi:

1. *Resfrangerea si indreptarea mai multoru neadeveruri, faptice si istorice, coprinse in biografi'a mitropolitulu Siaguna, scrisa de archim. N. Pope'a.*
2. *Mai multe fapte si intemplari memorabili din anii 1848/9, 1861, 1863/4, 1865, privitoare la istoria contimporana.*
3. *Monografi'a Abrudului si a muntiloru apuseni, cu preferintia a comunelor Carpenisiu, Abrud-satu si Buciumu. Libertatile loru asigurate prin diplome si donatiuni regesci si princiare. Luptele loru pentru independentia. Ajungerea loru in stare'a de jobagi. Incercarea loru de a se elibera éراسi. Caus'a celebra cu Varga Catarin'a. Arestarea ei prin Vicariulu Siagun'a. Opiniunea prefectiloru romani asupra acestui faptu, s. a. t. s. a. t.*
4. *Mai multe episóde memorabile din viet'a prefectulu Avramu Jancu, necunoscute pãna acuma. Dorerea sufletesca a densului si caus'a nefericirii sale. Ultimele ore ale prefectulu Dobra. s. a. t.*

Brosiur'a acésta va fi de 8—9 cõle, formatu octavu, charthia fina, litere moderne franceze, pretiulu 80 cr. plus 5 cr. porto postal. Prenumeratiunea se póte face la autorulu in Sibiu.

Dela 10 esemplarie colectantiloru se dà unulu gratis.

Numai atãtea esemplare se voru tipari, cãti prenumeranti se voru inscrie in listele de prenumeratiune.

Listele au a se tramite negresitu pãna in 1 Novembre 1880 la autorulu in Sibiu; éra pretiulu este a se plati pãna in 20 Decembre 1880. Oplu acesta se va espedã prenumerantiloru de sicuru, pãna la 1 Ianuaru 1881 st. n.

J. St. Siulutiu de Carpenisiu.

Coprinsulu acestei brosiure a d. J. St. Siulutiu de Carpenisiu va fi atãtu de interesantu si de inportantu pentru istoria nõstra nationala, in cãtu orice recomandatiune din partene ar fi de prisosu, cu atãtu mai virtosu, cá publiculu cunoște dejã din cele doue parti anteriore ale „Memoriulu” cãtu este d-lu autoru de competente si versatu in materi'a ce tractedia, precum si zelulu si sacrificiile banesci ce le-au intrebuintiatu pentru culegerea pretiosulu seu materialu, din sorginti ce numai d-lui i-au statu la dispositiune. Nu ne indoimu deci, cá

onor. publicu se va grabi a prenumera la acestu opu, acarui valóre nu stã in nici-o comparatiune cu modestulu pretiu ce-i l'au ficsatu autorulu ei, care este cu multu mai presusu de cãtu se face specula cu publicatiunile sale.

Red.

— Romãnia alkotmányos intézményei. Irta Dr. Pap László köz- és váltóügyvez, kir. törvényszéki bíró. Sátoraly-Ujhely 1880. Autorulu acestei carti unguresci se incerca a face cunoscuta compatriotiloru sei organizatiunea de statu a Romaniei.

— Annalile reuniunii invetiatoriloru romani selagieni. Periodulu primu 1869—1880. Compusu din incredintiarea adunarei generale, de Gavrilu Trifu, vice-presedinte. Gherl'a, tipografi'a „Georgiu Lazaru” 1880. Pretiulu 40 cr. Coprinsulu acestei brosiure de 79 pag. 8° mare este urmatoriu: Prevorbire. I. Istori'a scurta a reuniunii dela infintiarã ei pãna la anulu 1880. II. Vorbire de deschidere a presiedintelui cu ocasiunea adunarii generale tinute in Bocsia-Romana la 15 Maiu 1877. III. Referatulu vicepresiedintelui despre activitatea reuniunii in anulu 1879. IV. Vorbire despre lips'a folosulu si modulu infintiarã fonduriloru scolastice, tinuta de vicepresiedintele Gavrilu Trifu la adunarea generala din 1876. V. Vorbire despre crescerea si instruirea fetitiloru, tinuta de vicepresiedintele Gavrilu Trifu la adunarea generala din 1877. VI. Vorbire despre lips'a si midiolócele creerii biblioteceloru populare si scolare tinuta de vicepresiedintele Gavrilu Trifu la adunarea generala din 1878. VII. „Despre scól'a de pomaritu si lips'a ei” disertatiune cetita de notariulu reuniunii Joanu Hendea la adunarea generala din 1879. VIII. Starea materiala a reuniunii in anulu 1879. IX. Protocolulu adunarei generale din 1879. X. Statutele reuniunii. XI. Regulamentu pentru tinerea propunereloru de proba. XII. Instructiune pentru manipularea cassei reuniunii. XIII. Statute pentru fondurile scolastice infintiarã in Silvani'a. XIV. Administratiunea reuniunii. XV. Membrii reuniunii.

Abonamentu nou la „Observatoriulu”.

Prin acésta se deschide abonamentu nou pe triluniulu Octobre — Decembre a. c. si anune:

- cu 2 fl. v. a. in laintrulu monarchiei,
- cu 2 fl. 50 cr. séu 6 franci in strainetate.

Acei p. t. domni abonati alu caroru abonamentu espira cu ultim'a Septembrie st. v. sunt rogati a'si reinnoi abonamentulu de timpuriu, pentru cá se nu suferã intrerupere in espedarea diariulu.

Bani de abonamentu se transmitu mai usioru si mai sicuru prin asemnatiuni postale (mandate) de a dreptulu la: „Observatoriulu” in Sibiu.

Esemplarie complete mai avemu numai dela 1/13 Juliu a. c.

Conditiiunile de abonamentu se potu vedea in fruntea diariulu.

Redactiunea.

Pretiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

24 Septembrie st. n. in Sibiu:

Grãu, dupa cualitati	1 hectolitru	fl. 6.50—7.50
Grãu, amestecatu	1 „	„ 5.—6.—
Secara	1 „	„ 4.80—5.20
Papusiou	1 „	„ 4.80—5.20
Ordiu	1 „	„ 4.10—4.50
Ovesu	1 „	„ 1.80—2.20
Cartofi	1 „	„ 1.60—2.—
Mazare	1 „	„ 6.50—7.50
Linte	1 „	„ 9.—10.—
Fasole	1 „	„ 6.—7.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	„ 36.—38.—
Untura (unsóre topita)	50 „	„ 30.—32.—

Requisite de invetiamentu

afiatóre la W. Krafft in Sibiu.

Map'a tieriloru tienetorie de coron'a Ungariei pentru scóele populare, data de Eugenie Bordeaux, Editiunea II, 158 cm. lata 111 cm. inalta, pe pandia in mapa, necolorata . . . . . 5.—
colorata . . . . . 6.—

„ Europei, trad. J. M. Moldovanu, 140 cm. lata si 120 cm. inalta, pe pandia, in mapa 5.50

„ Semigloburile séu cart'a globulu pamentescu, 131 cm. lata si 110 cm. inalta, pe pandia, in mapa 4.50

Globuri terestre adjustate, 22 cm. in diametru 7.—
Aparatulu metricu constandu din 12 obiecte, inpreuna cu esplicarea loru in limb'a romana 4.50

Atlas de istori'a naturala cu 250 figure colorate si cu prescurtare compl. a istoriei natur. a catoru 3 domen. leg. 1.75

Masina de computu cu globuletie albe si negre pe drotu (sirna) 3.20

Tabele de parete (20) cu icóne colorate si indreptariu lãnga densele de T. Rosiu 3.50

Carti roman. si Musicalie dupa catalogu.

Nr. 2809/1880.

(33) 2—3

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de inspectoru silvanale la padurile fonduriloru archidiecesane greco-cath. din Blasiu se publica prin acésta concursu pãna la 31 Octobre a. c. cu salariu anuale, care de-ocamdata se statoresce in suma de 800 fl. v. a. solvinda in rate lunarie decursive.

Cei ce dorescu se obtina acestu postu, voru avea se documentedie pãna la terminulu prefriptu, cumcã sciudleplinu limb'a romana si au cunoscenti'a si celorlalte limbi din patria, apoi cá au cunoscentiiele prescrie din silvicultura, precum si calificatiunea receruta dela forestierii din tempulu presente si pentru mesurarea si maparea paduriloru.

Datu din Siedinti'a Consistoriulu metropolitanu greco-catholicu din Alb'a-Juliu'a tinuta in Blasiu la 14 Septembrie 1880.

Nr. 240/1880.

(34)

Concursu.

Conformu conclusulu adunarei generali a Asociatiunii transilvane tinuta in Turd'a la 9 Augustu a. c. se publica concursu precum urmédia:

1. Unu stipendiu de 70 fl. v. a. pentru unu tineru, care cercetedia vreo scóla reala din patria;
2. Unu stipendiu de 60 fl. v. a. pentru unu ascul-toriu de agronomia;
3. Unu stipendiu de 60 fl. pentru unu elevu de pedagogia in patria;
4. Unu stipendiu de 60 fl. din fundatiunea „Gal-liana” pentru unu gimnasistu;
5. Doue stipendii de câte 60 fl. pentru tineri séu tinere, care cercetedia vreunu institutu de meserii séu de industria in patria.

Concurentii la aceste stipendii au de-a-si substerne suplicele loru la subscrisulu comitetu pãna in 25 Octobre a. c., instruite cu atestatu de botezu si de paupertate, precum si cu testimoniulu de pe semestrulu II alu anulu scolasticu 1879/80.

Sibiu, 18 Septembrie 1880.

Comitetulu Asociatiunii transilvane.

Nr. 240/1880.

(35)

Concursu.

In urm'a conclusulu adunarei generali a Asociatiunii transilvane tinuta in Turd'a la 9 Augustu a. c. se escrie concursu pentru urmatórele ajutorie:

1. Unu ajutoriu de 25 fl. dela societatea „Transilvani'a”, pentru unu invetiacelu de meserii, care pre lãnga alte atestate va avea de a substerne si contractulu inchiaietu cu maistrulu;
2. Unu ajutoriu de 20 fl. din fundatiunea „Tofalena” pentru unu sodalu séu invetiacelu de meserii; la acestu stipendiu se voru preferi intre altii, fiii nascuti din familiiele tofalene;
3. Diece ajutórie de câte 10 fl. v. a. pentru tineri invetiacei de meserii.

Concurentii au de a-si substerne suplicele loru la subscrisulu comitetu pãna in 25 Octobre a. c., instruite cu atesttau de botezu si de portare morala, precum si cu adeverintie dela maistrulu respectivu despre destieritatea si diligenti'a in maistri'a cu care se ocupa.

Sibiu, 18 Septembrie 1880.

Comitetulu Asociatiunii transilvane.

Anunciu.

Subscrisulu avendu lipsa de unu concipientu cualificatu, care se posseda si cunoscenti'a limbeloru patriei, invita prin acésta pe doritorii de a fi aplicati, a se adressã cátra densulu.

Blasiu, 22 Sept. 1880.

Ludovicu Csato

(32) 2—2

advocatu archidiecesanu.

Anuntiu literariu.

Au aparutu de subt tipariu si se afla de vendiare la W. Krafft in Sibiu oplu:

Resbelulu orientalu ilustratu

de

Dr. A. P. Alessi si Massimu Popu.

Pretiulu eleg. legatu 8 fl.

Pe cãtu va mai ajunge inca marginitulu numeru de esemplarie din premiulu coloratu „Ocuparea Plevnei” cumparatorii acestui opu ilu voru primi gratis, éra cei cari vóescu a'lu avea incadrat, voru avea a mai plati 2 fl. 70 cr. v. a.

Paul Cieslar,

(28) 2

librariu — editoru in Graz.

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Krafft.